

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (tiska Iv. Pr. Lampro; izdaja konsorcij „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikus).

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročninam in serati naprej. Vsi rokopisi pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petletno vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vin.

Štev. 12.

V Celovcu, v soboto, dne 11. junija 1910.

Leto III.

Obrambni tečaj v Ljubljani.

Z veseljem opažamo v zadnjem času, kako se zanimanje in smisel za narodno obrambno delo osvaja vedno širše kroge in vedno več pristašev po vsej naši domovini. Vsakogar mora ta pojav napolniti z radostjo in zadovoljstvom.

Da dobi to splošno razpoloženje tudi potrebno vsebino, je sklenil manjšinski odsek akad. društva „Adrije“ v Pragi prirediti letos ob priliki glavne skupščine C. M. družbe v Ljubljani obrambni tečaj. Ta obrambni tečaj bo pri nas prvi svoje vrste in bo izkušal izpolniti tiste vrzeli, ki jih danes še nahajamo v naši narodni obrambi.

Navdušenje za narodno stvar je danes pri nas skoro že vsesplošno; čutimo tudi nekako razpoloženje na boj z odvečnimi sovragi in tudi potrebno trdno zaupanje v zmago in boljšo bodočnost našega malega naroda se je že dostavilo. Toda to še ne zadostuje. Treba je iti še korak dalje. Treba je dognati, v koliko je to naše zaupanje v bodočnost naroda opravičeno, treba je dati bojnemu razpoloženju bojno polje, treba je navdušenje izrabiti, praktično udejestiti, kratko: treba je programa naši narodni obrambi za letos in za bodoča leta!

Ti razlogi so privedli praški „manjšinski odsek“ do sklepa, prirediti obrambni tečaj.

Da preidejo misli in predlogi, ki se bodo razpravljali na tem tečaju, v najširše vrste, se bo vršil tečaj dva dni pred letošnjo slavnostno skupščino C. M. družbe v Ljubljani, in sicer dne 1. in 2. malega srpana. Nadejati se je, da poseti vsaj večina tistih, ki bodo zaradi skupščine in veselice prišli v Ljubljano, tudi pragmatično skupščino vseh slovenskih narodnih delavcev, namreč: obrambni tečaj.

Obravnavala se bodo samo vprašanja, ki se tičejo neposredno našega naroda, ki so za njega in baš v sedanji dobi največje važnosti. Tečaj

bo resen in znanstven, kar je že razvidno iz toček njegovega dnevnega reda.

I. dan (1. mal. srpana) 1. dopoldne:

a) Pangermanizem in „Drang nach Süden“ (poročja dr. Rybač iz Trsta).

b) Ljudsko štetje, uradno in zasebno (govori L. Brunčko).

2. popoldne:

c) Problem notranjega izseljevanja in priseljevanja; statistika; organizacija (razpravlja Janko Mačkovšek).

d) Organizacija naše gospodarske obrambe (referira Dr. Gregor Žerjav).

II. dan (2. malega srpana) 1. dopoldne:

e) Manjšinsko šolstvo (poročja Lev Brunčko).

f) Naš položaj ob narodni meji na Koroškem (razpravlja potov. učitelj C. M. družbe Ante Beg) in na Štajerskem (potov. učitelj C. M. družbe Ivan Prekoršek).

2. popoldne:

g) Narodni položaj na Gorenjskem in Koroškem (govori Ante Beg).

h) Primorsko — Trst (podaja Ivan Marija Čok iz Trsta).

Zadnje točke programa nam bodo nudile jasno sliko, celotni pregled našega narodnopolitičnega posestnega stanja v naših najbolj ogroženih pokrajinah. To bo naša bilanca, stvarna, resna, nepristranska in odkrita. Vsakemu predavanju bo sledila debata in zaradi stvari same je želeli, da se te udeleži čim največ izkušenih narodnih boriteljev z vseh koncev in krajev naše domovine. Debata naj bo glavno, posamezna poročila dala bodo k njej le podnet.

Obrambni tečaj bo tisti forum, pred katerim se bodo razpravljale vse hibe in pomanjkljivosti naše narodne obrambe dosedaj in se bodo podajali predlogi, nasveti, načrti za našo narodno obrambo v bodoče. To velja za posamezne pokrajine in za vso Slovenijo sploh.

Stvarna, resna kritika bo dobro došla, ker je taka kritika vedno prvi korak k ozdravljenju razmer. Dnevna politika bo predmet debate le v toliko, v kolikor je to neizogibno. Obrambni tečaj bo politično nepristranski, motril bo razmere izključno z narodnostnega vidika, brez ozira na levo in desno.

Dopisi.

Brnca. (Koroška se giblje.) 22. maja je imela Ciril-Methodova podružnica za Beljak in okolico na Brnci v Društvenem domu občni zbor. Glavno družbo je zastopal potovalni učitelj Ante Beg, ki je imel daljši nagovor. Pristopilo je do dvajset novih članov. V odbor so bili izvoljeni: Matija Wuti z Ločila zopet za predsednika, Gašper Trupe za podpredsednika, Fr. L. (Beljak) za tajnika, Fr. Miklavčič (Brnca) za namestnika, B. R. (Beljak) za blagajnika, Mila Vilč (Brnca) za blagajničarko. Odborniki so: Šervicelj (Podravlje), Gailar vlg. Ilič (Bekštanj), župnik Jur. Trunk (Perava), Janko Tavčar (Beljak), Fale-Hribernik (Srejc), Mici Mešnik (Brnca), Erat (Zila), K. Mikl. Preglednika računov sta župnik Katnik (Brnca) in Mih. Vilč. Delegata za glavno skupščino sta predsednik Wuti in Šervicelj. — Po zborovanju so člani tamburaškega društva predstavljali in peli „Kovačevega študenta“ tako mojstrsko, da bi lahko nastopili v vsakem mestnem gledališču. Hvala jim posebno še zato, ker so vstopnino prepustili podružnici!

Globasnica. V nedeljo, 22. maja je udarila ravno tedaj, ko so šli ljudje v cerkev, pri pod. Pertožu strela. Gospodar je bil namenjen biti doma za varuha, gospodinja pa se je napravljala ravno k žegnu. Še vedela nista, da je udarila strela. Naenkrat pa začne goreti stelja in kmalu so bili svinjski hlevi, ki so bili zraven stelje in vse poslopje v ognju. Ljudje so prihiteli iz cerkve in tudi domača požarna bramha je bila hitro pri delu tako, da se je rešila živina razen svinj in hišna oprava. Svinje so izvlekli šele potem, ko je vse pogorelo, vse pečene iz svinjakov.

Sele. Dne 29. maja so bile pri nas občinske volitve. Pri teh občinskih volitvah smo

PODLISTEK.

Halleyevemu kometu v album.

Navada vseh večjih osebnosti je, da na svojih posetih pri drugih, večjih osebnostih dobe kaj primerne v album. Tako je neki nemški državnik, ko je posetil muštačastega Bismarka, dobil od tega migljaj, da mu neko njegovo delo ni dovolj. Državnik je bil naenkrat ves zbežan in pobit. Bismark je seveda porabil to pobitost, pa mu je s kemično tinto, ki postane vidna šele sčasoma, zapisal v album: „Osel bi rad nosil državo, pa ne prenese še enega udarca.“

Naša zemlja je baje okrogla in se vrti kakor vrtavka. To bi moral vedeti tudi Halleyev komet, ki je že tolikokrat prišel gledat to staro devico, če je pri njej še vse v redu. Viri ne povedo, če se je že kdaj ženil pri njej ali ne, gotovo pa je, da se ji je zelo približal. Brez nič to ni! Letos se je pa ta korenjak ojunčil in odločil, da se jej približa saj s svojim krasnim repom, jo malo poboža itd. Da mu je zemlja najbolj všeč med vsemi drugimi svetovi, to je tajno zaupal luni, ki je po tem priznanju široko raztegnila usta. Kar lahko vsak, četudi ni „šternku-kar“ opazi, kadar je polna. Ta stara devica, za katero se tudi zvezdoglede več ne zanimajo, je tudi malo mislila na komet z lepim repom. Ko je izprevidela, da se vara, ji je zadnje upanje

splavalo po vodi. Lažnjiva špijonka je začela intrigirati. Naša ljuba, dobra, odkritosrčna, deviška, vendar ljubezni željna, lepa okrogla bunka — zemlja se je opravila v svatovsko oblačilo — maj jej je mnogo pripomogel k temu — in ga čakala v najlepšem cvetju in zelenju vročerknega ljubimca. Da ne bo ljubi komet žejen, priredila je na več krajih povodnji. V skrbi za zelenje in cvetje, je že dlje časa namakala svoje gredice s precej mrzlim dežjem, da je bil pa kras večji, je pokrila svoje dalekovidne vrhove s snegom, ker upa, da bosta tam hladila zaročnega šampanjca. V tisočletjih, odkar se suče, se je navadila enakomernega plesa, odlomke godbe pa smo čuli predzadnje nedeljo zvečer, tudi električna razsvetljava, če sodimo po bliskih, morala bi biti krasna.

Vse je bilo tako lepo pripravljeno! Tudi mi, ubogi prebivalci, ki pravimo, da je zemlja naša, smo se primerno pripravljali na zaročno svatbo naše matere zemlje. Pili smo, kar je le prenesel naš človeški želodec, da uničimo alkohol, predno pride komet, da bi se morda ženin naše matere ne vpiljanil in ne naredil kakšne neumnosti. Sporočilo se nam je, da ženin-komet prinese seboj v repu velike množine nebeške pijače, cijankalija, po zavžitju katerega bomo pospali v večnem blaženem spanju. Očitilo se nam je, da se popeljemo v neskončnem njegovem repu v neskončne nebesne prostore na svatovanje.

Ves račun je zmedla luna, ta stara smojka, ki se nam ponuja vsak mesec s svojim polnim obrazom, četudi dobro ve, da še fant ne gre na vas ob polni luni, nikar da bi se zanjo pobrigal tak fant, kakor je Halleyev komet.

Kakor pričajo njeni najnovejši telegrami angleškimi zvezdogledom, jih je ta stara intrigantka nalagala, da je komet, ta krasni komet izgubil svoj rep! Ne vem, kako nebeški svetovi imenujejo tako podlo obrekovanje. Kolikor nam je dosedaj znano, se kaj takega brhkemu Halleyevemu kometu še ni pripetilo, in ne vemo, če je to med njimi brez kazni dovoljeno ali ne. Apeliramo tedaj z vso človeško energijo na obrekovanje, če hoče, da ne bomo verjeli luninemu obrekovanju, da nam nemudoma pokaže svoj rep — dosedaj ga res še nismo videli. (Tudi oni purgarji, ki so ga nad nekim nunskim samostanom v čakali, so videli samo komet brez repa. — Bo že kaj resnice na tem. Op. uredn.) Če nam prihodnje dni ne pokaže repa, trdili bomo vedno, da ga ali nima, ali da ga je stisnil med noge. Če pride z repom, odkrili se mu bomo tudi vsi tisti, ki se sicer neradi odkrivamo pred vetrnjakom. Če je res fant, ki se hoče ženiti pri naši ljubi zemlji, naj pride zgodaj, ne tako pozno in brez repa, kakor dela to sedaj. Tisti ciankalij, kar ga ima, naj prinese seboj, da bomo saj enkrat na njegove troške pošteno pijani brez greha. K.

jemu materinemu jeziku slovenskemu! 2. Ne prijavljaj nemščine ali laščine za svoj občevalni jezik! 3. Skrbi, da se vsa tvoja rodovina priglasi k slovenskemu jeziku! 4. Spoštuj jezik svojega slovenskega očeta in svoje slovenske matere, da ne postaneš izdajalec svoje krvi in svojega naroda! 5. Ne ponemči in ne poitalijanči se! 6. Ne odpuščaj se svojemu slovenskemu narodu! 7. Ne pusti, da ukradejo tvoje otroke tebi in tvojemu narodu! 8. Ne pričaj po krivem, da je tvoj občevalni jezik nemški ali laški! 9. Ne daj se pregovoriti sladkim obljubam in ne prikrivaj svoje slovenske narodnosti! 10. Tudi se ne daj zastrašiti, če na tebe vplivajo in ti grozijo, in ne daj se podkupiti z denarjem! Imejte to vedno v mislih in na jeziku, posebno pa letos, ko bodo šteli prebivalstvo vaših krajev! Slovenci, pokažite tedaj za vselej, da se ne daste izpodriniti z zemlje vaših očetov in da prebiva tod od nekdanjega slovenskega rodu, ki zahteva zase enakih pravic!

Slovenci, pozor! (Kaj dela Švedmarka?) Sedaj šele je izšel računski sklep društva „Švedmark“ za leto 1909. S ponosom naglašajo, da je bilo to leto najplodovitejše. Novih podružnic se je ustanovilo 114, od teh 20 na Štajerskem in 7 na Koroškem. Število članov se je pomnožilo na 14.944, in sicer na Štajerskem za 2232, na Primorskem za 879 (1), na Koroškem za 508. Dohodki podružnic so se pomnožili za 105.520 K in sicer na Koroškem za 10.748 K, na Štajerskem za 16.465 K, na Primorskem pa za 1602 K. V tolažbo nam je, da se na Kranjskem ni ustanovila nobena nova podružnica, da je število članov nazadovalo za 30, dohodki pa so nazadovali za 607 K. Društvo je vzdrževalo 162 ljudskih knjižnic, v katerih je bilo 125.913 knjig.

Šlička iz zadnjega zborovanja nemškega šulferajna. Znani nemški pesnik Peter Rosegger je poslal skupščini tole značilno pismo:

„Hochverehrte Festversammlung! Es ist mir ein tiefer Schmerz, daß mein Gesundheitszustand mir die persönliche Teilnahme an dem Jubelfeste des Deutschen Schulvereines unmöglich macht. Aber kein Leiden und keine Ferne verhindert meinen Dank allen, die zu unserer großen nationalen Schutzsammlung mitgewirkt haben. Vor allem glaube ich im Namen des deutschen Volkes überhaupt und im Namen der Deutschen Österreichs insbesondere danken zu dürfen dem Deutschen Schulverein, daß er meinen Plan so kräftig, zweckmäßig und erfolgreich durchgeführt hat und noch weiter führt. Und nun möge der Himmel das Werk segnen! Wir wollen an unseren Sprachgrenzen ja keine Kriegsfestungen bauen. Die Schule ist eine Friedensburg. Die richtige — ich sage mit Absicht die richtige — Ausbildung des Herzens und des Charakters führt zu jener Gesittung, die uns lehrt, daß der Vorfahren Sprache und Scholle eines jeden Volkes unveräußerliches Eigentum ist, an das kein Nachbarvolk frevelnd die Hand legen darf! — Nicht anderen zum Trutz, nur uns zum Schutz! Das war der Gedanke, mit dem ich das Werk begann, und mit diesem Segensspruche möchte ich es auch beschließen. Wenn die Nachbarvölker auch ihrerseits Schulen in diesem Sinne gründen, dann werden die nächsten Geschlechter mit Einsicht und Wohlwollen den unseligen Nationalitätshader auflösen und Mittel finden, auch in gemischtsprachigen Ländern, friedlich, sich gegenseitig fördernd, nebeneinander zu leben. Die versöhnende Gesittung ist auch der beste Schutz des deutschen Volkes. Heute freilich ist das eine Utopie, so wie vor einem Jahre die Schutzsammlung noch eine Utopie gewesen. Aber sie wird zur Wirklichkeit werden. Auf dieser Hoffnung beruht unsere heutige Festfreude, an der ich von ganzem Herzen teilnehme. Peter Rosegger. Krieglach, zu Pfingsten 1910.“

To pismo je najhujša obsodba delovanja šulferajna.

Kako preganjajo Nemci naše brate Čehi. V takozvanem zatvorjenem ozemlju na Češkem je sedaj preganjanje čeških delavcev na dnevnem redu. V Zvodavi na Falknovskem je nemška uprava ondotnega rudokopa odslovila 79 čeških delavcev z 207 otroki. V Bukvi je bilo odpuščenih 49 čeških rudarjev. Tega gnusnega bojkota ne vidi avstrijska nemška vlada.

Svetovna politika.

* **O avstrijskih šolskih razmerah** je podal soc. dem. poslanec Němec v proračunskem odseku nekatere podatke, ki se res ne morejo imenovati drugače kakor skandal. Na Češkem se je vsled bankrotnih deželnih financ vpeljal poldnevni pouk; na nekaterih šolah so se celi razredi popolnoma opustili. — Da bi se radi denarnega pomankanja opustili vojaški polki, se pa še nikoli ni slišalo.

* **Gospod grof Stürgkh** se bo kmalu lahko imenoval minister proti šolstvu. V proračunskem odseku se je protestiralo, ker so se na Nižnjem Avstrijskem zaprle nekatere češke šole in češki otroški vrtci, o čimur smo poročali. Grof Stürgkh pa pravi, da o tem ne bo govoril, ker je itak vložen rekurz. Seveda. A rekurz je vložen na njegovo ministrstvo, ki ga se do danes ni rešilo. To je zelo lahek način. Na rekurz ne odgovarja. Če ga je kdo interpeliral, pa pravi: Saj je vložen rekurz. Tako pospešuje učni minister šolstvo!

* **Baron Bienenroth** dela zopet za kulisami. Na pogovoru, katerega je imel z vodji češ. Nemcev, je omenil počasno napredovanje dela v proračunskem odseku in dostavil, da bo najbrže treba predložiti parlamentu predlogo za proračunski provizorij. Kakor da bi ne bilo že davno dosti večnih Bienenrothovih provizorijev.

* **Volitve v Bosni in Hercegovini** so končane. V mestni kuriji je mohamedanska nacionalna organizacija od 9 mandatov pridobila 8 protisamostalni stranki. V Bihaču bo ožja volitev. Vseh pet srbskih mandatov je pridobila srbska narodna organizacija, od katoliških mandatov so pripadli štiri «Hrvatski zajednici», 1 pa «Katolički udruzi».

Ogrske volitve. Budimpešta, 3. junija. Doslej so došla poročila iz 390 volilnih okrajev. Vladna stranka ima doslej 239 mandatov, Košutovci 42, Justhovci 36, ljudska stranka (klerikalci) 13, nemadžarske narodnosti 7, Andraševci 17, neodvisnjski divjaki 10, demokrate 2, krščanski socialci 1, agrarci dva mandata. Izgubili so Košutovci 47, Justhovci 83, klerikalci 17, narodnosti 15 mandatov. Ožjih volitev bo treba 17. Polna opozicija je torej zapečaten.

Nedvomno je, da je igral denar pri volitvah velike vloge, in da tudi pritisk ni bil malenkosten, se vidi že po ogromnem številu vojaštva, ki je bilo postavljeno na noge. Tako je zmagoval Khuen Hedervary že na Hrvaškem. Vendar bi ostal tak preobrat nerazumljiv, če se ne bi vedelo, kakšna je na Ogrskem volilna pravica in kako se tam od nekdanj delajo volitve. Tudi Košutova stranka je mogla pri zadnjih volitvah le vsled tega zmagati, ker je Košut prihajal do vlade. O ljudski volji se ni moglo govoriti v starem parlamentu in se ne bo moglo v novem. Khuen bo seveda vladal zelo «konstitucionalno»; delal bo to, kar bo sklepala večina, le da bo sklepala večina vedno to, kar bo hotel Khuen Hedervary. In Khuen Hedervary bo hotel to, kar se mu bo ukazovalo «od zgoraj».

* **Pri vsakih ogrskih volitvah** so izgreli, pretepi in poboji zanimivo poglavje. Tudi sedaj ni manjkalo tega. Kdor bi hotel poročati o vseh takih dogodkih, bi moral napisati knjigo in pretnika ne bi bila. Le nekatere slučaje naj torej navedemo:

V Balassa Gyarmatu je bil kmet Štefan Varga zaboden v vrat in je takoj umrl. — V Szigetváru so Justhovci pobili vsa okna na župnišču in obmetali protikandidata s kamenjem in z gnilimi jajci. V Szent Miklósu je bila popolna bitka; nesheto ljudi je deloma lahko, deloma težko ranjenih. — V Karansebešu so pognali župnišče v zrak, kar je župnik glasoval za ljudsko stranko. — Tudi v Korpi so razdejali župnišče. V Občini je nastal pretep, vsled katerega je bilo mnogo težko ranjenih. — V Oklandu so plakativirali, da je opozicionalni kandidat Hehtay umrl. V resnici je še danes živ.

* **Proti nemškemu prestolnemu nasledniku** princu Viljemu je vrgel mali trgovec Abraham Eierweiss, rodom iz Rusije, puščico za konserve, ki je bila napolnjena s — izolom. Princu se ni zgodilo nič. «Napadalca» so prijeli. Mož je očitno umobolen.

* **Francoska zbornica** je v sredo imela prvo sejo in je volila Brissona za provizoričnega predsednika.

* **Krečansko vprašanje** postaja oddmelodno bolj nevarno. Sedaj je avtomatna krečanska vlada poslala varstvenim silam okrožnico, v kateri pravi: «Vlada se je doslej navsomoč trudila, da bi ohranila red in varovala mohamedansko prebivalstvo. Sedaj prosim za moralno pomoč varstvenih sil. Sedanji položaj se ne more vlačiti v neskončnost. Kreta ne more živeti izven grških institucij. Grška vlada je edine mogoča. Varstvene sile naj torej dovolije združitve z Grško; Kreta jim bo za to večno hvaležna.»

* **Vataja v Albaniji.** Turške čete so brez odpora zasedle Djakovo. Prebivalstvo izroča orožje. Pri hišnih preiskavah so se našli papirji albanskega odbora v Parizu, ki pozivlje Arnavte, naj se upro mladoturški vladi in naj se iznebe vsih Mladoturkov. V Djakovem, Monastiru in Skoplju so zaprli mnogo vstaskih voditeljev in jih izročili vojnemu sodišču.

Hofrichter pred sodiščem.

Listi pišejo, da je že izrečena sodba nad nadporočnikom Hofrichterjem in da je obsojen na smrt na vešala. Ravno pol leta, odkar so Hofrichterja prijeli, je trajala preiskava.

Da olajšamo čitateljem stvar, ponovimo v kratkem, zakaj gre. Dne 14. novembra lanskega leta je nadporočnik 14. pešpolka Adolf Hofrichter po rezultatih preiskave razposlal dvanajstim častnikom generalnega štaba pisma s podpisom Charles Francis, s katerimi jim je priporočal priloženo sredstvo „za okrepčanje moške sile“. „Zdravilno“ sredstvo, ki je bilo priloženo vsakemu pismu, je obsegalo dva grama ciankalija. Eden izmed adresatov, stotnik Rikard Mader je zavžil „medicino“ dne 17. novembra in je bil takoj mrtev. Začela se je preiskava in razna sumljiva znamenja so kazala v Linec. Komisija se je odpeljala tja in je prijela Hofrichterja ter ga izročila garnizijskemu sodišču na Dunaju. Sodniško preiskavo je vodil stotnik-avditor Kunz. Dasi je bilo mnogo indicij, ki so obremenjevala Hofrichterja, je bila zadeva vendar dvomljiva in šele zadnji mesec, ko je Hofrichter priznal, se je začelo jasni. So pa tudi danes še ljudje, ki menijo, da tudi njegovo priznanje še ni zadosten dokaz.

Dne 24. t. m. se je začelo tisto dejanje, ki se pri vojaškem sodišču imenuje obravnava. Nekateri časopisi „poročajo“ vsakovrstne „zanimive posameznosti“ o razpravi. To je vse izmišljeno. Razprava je namreč strogo tajna. Sodišče je sestavljeno iz 8 častnikov in avditorja pod predsedstvom majorja. Po predpisu je moral avditor pred obravnavo reči sodnikom:

„Opozarjam Vas na Vašo službeno tajnost, ki Vam nalaga dolžnost, ohraniti o vsem, kar se tu godi, o vsem, kar slišite, strogo molčljivost in zato ne smete o ničemer, kar se bo tu godilo, z nikomur zunaj govoriti, ne sme torej nič priti v javnost.“

Potem se pripelje obtoženec in se vpraša, če ugovarja kateremu izmed sodnikov. Če bi obtoženec ugovarjal, bi ga morali odpeljati in sodišče bi se posvetovalo. Ker se to ni zgodilo, se mora verjeti, da je sprejel svoje sodnike. Potem se mu prečita njegova protokolirana izjava in se vpraša, če ima kaj reči na to. Če je Hofrichter kaj dejal ali ne, se ne more vedeti. Nekateri listi celo trdijo, da je preklical svoje priznanje. To so si morali izmisliti, zakaj če bi se bilo to zgodilo, jim vendar nihče ne bi smel povedati tega.

Obtoženec je s tem opravil vse. Odpeljejo ga. Tudi Hofrichterja so odpeljali v celico. In potem se čitajo akti. Nazadnje prečita avditor svoje zaključke in na koncu predlog o kazni. Seja se prekine, sodniki gredo premišljat. Ko se vrnejo, se glasuje o kazni. Najmlajši častnik glasuje prvi. To glasovanje mora na večne čase ostati tajno.

Protokol se zapečati, en stotnik in en subalterni častnik (nadporočnik ali poročnik) ga odneseta „sodnemu gospodu“ (zborničnemu poveljniku, na Dunaju generalu Versbachu). Obsojenec in „sodni gospod“ imata pravico, rekurirati na višje vojno sodišče.

Kadar se vrne sodba od „sodnega gospoda“, eventualno od prizivnega sodišča, jo predsednik razpečati in izroči avditorju. Okna in vrata se odpro, tambur zabobna, obtoženca pripeljejo in razglase sodbo.

Gospodarska vprašanja.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Kakor se nam poroča, je imela subskripcija 5000 komadov novih delnic popoln vseh. Stari delničarji so se udeležili podpisovanja skoro brez izjeme, poleg tega so podpisali novi subskribentje čez 2000 komadov.

Dopusti povodom žetve. Vojno ministrstvo je izdalo pred kratkim odredbe glede letošnjih vojaških dopustov za časa žetve. Na podlagi teh odredb je treba vobče dovoljevati žetvene dopuste: a) lastnikom ali najemanikom velikih kmetij in sinovom, svakom ali vnukom lastnikov (najemanikov), ki nimajo polne pravice do udobnosti po § 34 v. z.; to je, ki nimajo pravice do zahteve, da se jih premesti v nadomestno rezervno; b) sinovi, svaki ali vnuki posestnikov malih ali srednjih kmetij; c) kmetijski delavci, s posebnimi oziroma na one, ki so v zadnjem letu službe. Dopust se dovoljuje vobče za tri tedne. Moštvo se odpušta v civilni obleki ter ima proti predložitvi izkaznice za žetveni dopust pravico do one znižane vozne cene, kakor vojaške osebe, ki ne potujejo službeno.

Raznoterosti.

† **Vojak mora streljati na očeta.** Med četami v Skoplju vlada veliko razburjenje proti majorju

† **Štiri milijone ponarejenega denarja.** V Sofiji so te dni aretirali šest oseb, ki so že več kot pol leta ponarejevale bankovce. Kolikor se je moglo dosedaj dognati, je bilo falsificiranih bolgarskih bankovcev za 1 mil. 400.000, srbskih bankovcev za 1 mil. 300.000 in za ravno tako svoto rumunskih bankovcev. Vsota vseh ponarejenih bankovcev znaša torej nad 4 milijone levov.

Naročajte in širite naš list!

Rica Mircabeju zaradi sledečega dogodka: Neki albanski veljak, bivši častnik turske vojske, je bil ujet kot vstaš in obsojen na smrt. Med vojaki, ki bi morali izvršiti nad njim smrtno obsodbo, je bil tudi njegov sin, ki je zamaj prosil, naj ga oprostite težke službe. Major ga je prisilil, da je streljal v očeta; ker pa je meril v zrak, so ga ob očetovem truplu aretovali. Pozneje se je v ječi obesil. Major je dobil povelje, naj prosi za dopust, da se izogne ogerčenju v vojašnici.

† **Petnajstletna junakinja.** Na samotni postaji Westminster v Massachusetts (Amerika) je služilo 15 letno dekle kot nočna telegrafistka. Pred nekaj dnevi je hotel ulomiti v postajo ropar, da ukrade blagajno. Dekle se je zaprlo v sobo. Ropar je razbil okno, toda sedaj ga je naskočil pes in ga toliko časa držal z zobmi za roko, da je dekle brzejavilo po pomoč. Lokomotiva je res kmalu prišla in dekle je bilo rešeno. Roparja so zaprli.

† **Škrivnostno zastrupljenje.** Železniskega sprevednika J. P. iz Zagreba so našli v vlaku, ki vozi med Zagrebom in Budimpešto, mrtvega; poleg njega je bila košarica z jedili, katero je vedno jemal z doma s seboj. Dognalo se je, da so bila jedila zastrupljena. Stvar se zasleduje.

† **Proti škofu.** Prebivalstvo v Millitellu na Siciliji je nagnalo svojega škofa od slovesne službe božje iz cerkve in ga zasledovalo do njegove palače. Pravijo, da je vzel iz cerkve prastare relikvije in ponaveril cerkveni denar.

† **Znamenitega angleškega potovalca** in raziskovalca, učenjaka Boyd Aleksandren so umorili zamorca v okraju Wadai v francoskem Kongu.

† **V Madridu** je blizu kraljeve palače eksplodirala bomba, ki je najbolj ranila anarhista samoga. O anarhistu se govori, da je Italijan in da je hotel ubiti španskega kralja na njegovem povratu od pogreba angleškega kralja.

† **Požar je vpopeljal** v občini Tecō na Ogrskem 20 hiš z vsemi pritliklinami. To je že četrti večji požar na Ogrskem v najkrajšem času.

† **Prva hrvaška narodopisna razstava** se priredi 1. 1911 v Zagrebu. V veliki noči je bil izvoljen razstavljalni odbor.

† **Jugoslavansko enciklopedijo** izda jugoslavanska akademija zagrebška. To bo znsmenito kulturno delo.

† **Na Danskem** je minster notranjih zadev zaukazal revizijo vseh državnih blagajn. Izmed 170 blagajn so se pri 140 dokazala velika poneverjenja. Tako se ravna z javnim denarjem!

† **Popolno odstranitev** nasele loterije v celi Italiji je zahteval italjanski senat od vlade. Pri nas se na kaj takega še misli ne, kajti davki iz neumnosti nesejo navadno največ, kakor znano.

† **Oboroževanje** na morju raste strašno. V angleški zbornici je letos proglašil lord admiraltete, Mc. Kerma, da bo Angleška imela l. 1912 že 20 Dreagnoughtov (velikanske ladije za vojsko), in do konca istega leta še za 7 več. Nemčija gradi ravno sedaj 13 takih ladij in naredi jih za 2 leta še 4. Tudi Francozi počejo zaostati. Gre se namreč za to, da bi imela Angleška s francosko državo največjo moč na Sredozemskem morju. In ni več tajno, da tudi naša država in Italija na pritisk Nemčije v naglici oborožujejo na morju. Angleška zahteva od Francoske, da bi bila kos avstrijski in italijanski mornarici; nemaško pa si vzame Angleška sama na skrb.

† **Prebivalstvo** na Avstrijskem raste. Osrednja statistična komisija na Dunaju objavlja število prebivalstva, ki iznaša začetkom l. 1910 celotno 28,264,049, ali za 2,133,341 več kakor pred 10 leti. In tudi državni dohodki rastejo; pri direktnih davkih so se v 2 letih zvišali za 23 milijonov. Posebno veliki so dohodki od tabaka in cigar.

† **Domači zajci** so se na Braniborskem tako razmnozili, da so poljedelcem v tako nadlogo, kakor nekdanj kobilice. Kmeti in vrtnarji si ne vejo pomagati, ne morejo se jim ubraniti. Na polju jih ima gospodar po 40, 50 in več skupaj. In kamor pridejo, tam ni več zelenja. Ozimne popaseje tako temeljito, da se mora polje na novo zorati. Prodreje tudi na vrte v malih mestih, in sicer globoko v zemljo. Napadejo tudi pokopališča in popasejo vse zelenje.

† **O dunajskem Rotschildu** prinaša poljski list «Slovo Polskie», ki ima zvezo s finančnim ministrom dr. Bilinskim, poročilo o njegovem premoženju. Po tem poročilu je znašalo 1901 Rothschildovo premoženje 11 milijard, oziroma 11.000 milijonov kron. Če denemo, da se ta denar obrestuje s 4%, tedaj ima ta dunajski zid letnih dohodkov 440 milijonov kron. Dohodki na dan znašajo potem čez 1,200,000 K, na uro okoli 50,000 K, na minuto okoli 833 K, na sekundo 14 K.

† **1148 oseb** je vedelo, da se namerava umoriti kralj Karlos na Portugalskem. Pri nekem braziljanskem beguncu je policija dobila tozadevno listo, in tudi sam begunec je to potrdil. Atentat se je, kakor znano l. 1908. posrečil in umorili so kralja in prestolonaslednika.

† **Drevo, ki daje mleko in kruh.** — V Južni Ameriki, kjer se sploh gode mnoga čudesa, raste čudno drevo: imenujejo ga „kravje drevo“. To ime ima od tega, ker daje v gotovih letnih časih veliko množino mleka. Najde se v hribovitih krajih, kjer vlada nekaj mesecev v letu nekoliko vlažno vreme. Zanimivo je, da samo deblo daje veliko mleka, če se ga navrta, dočim se zdijo veje čisto izsušene. Če pustiš to vegetabilno mleko nekaj časa mirno stati, nastane iz njega debel kolač, pod katerim se je nabralo mnogo vode. — Če pa shraniš to mleko v dobro zaprti steklenici, ostane tudi več mesecev nespremenjeno. Ko izvlečeš zamašek, čuješ precej glasen pok in iz steklenice vre plavkast sopar. Mleko je nekoliko kislato, vendar nima zopernega okusa. „Kravje drevo“ pa daje tudi sadje srednje velikosti. Vsak sad vsebuje eden ali dva oreha, ki imajo okus po jagodah in smetani. Iz skorje tega sadu, če jo v vodi razmočiš, pa lahko dobiš kruh, ki je ravno tako redilen kakor dober pšenični kruh.

† **Zaloga radija** Listi poročajo, da je odkril angleški inženir March velike zaloge urana, v katerih je najti radij, v Guardu na Portugalskem.

† **Morilec so glavo odsekli.** Dne 2. maja so odsekali Matiju Muffu v mestu Lucern v Švici glavo. Muff je trzil s svinjami. Dne 21. decembra 1900 zvečer je prišel k nekemu najemniku in ga je zvalil na skedenj, kateri je bil precej daleč od hiše. Tam sta se začela pričakati in Muff je ustrelil najemnika z revolverjem v glavo. Potem pa je šel morilec v hišo in je ubil ženo najemnikovo. Ko sta hlapca slišala vik sta priletela in Muff je postrelil še ta dva. Nato je pokradel ves denar v hiši (najemnik je bil namenjen na sejem, zato je imel denarja za več tisoč kron doma) in je sežgal hišo. Letel je v skedenj nazaj. Ker še najemnik ni bil čisto mrtev, ga je ubil z škornji, nato pa je zasmodil tudi skedenj. Pri obravnavi so izvabili vse to iz njega. Hišo in skedenj je zasmodil radi tega, da bi ljudje mislili, da je pogorelo. Pri obravnavi se je tudi zvedelo, da je Muff umoril še več ljudi, brez da bi o tem kdo kaj vedel. Priznal je tudi, da jih je še več hotel umoriti, pa da mu je spodletelo. Bil je torej prava žival v človeški postavi in je le dobro, da ga je zasačila pravica.

† **Riba z nogami.** Čudno poroča neki list o odkritju neke ribe, ki ima tudi noge. Amerikanski naravoslovec dr. John Hasmann, ki raziskuje živalstvo po južni Ameriki na besedo Carnegie-instituta, je našel blizu Manaos redko in dosedaj nepoznano žival, namreč ribo, ki je na videz dolgo iskani člen med močeradom in ribo. Riba ima zakrnela noge, nima luskin, je slepa, ter ima mesto pravih okostja hrbtne mozeg kakor hrustanec in v glavi zobe. Usta

ima na spodnji strani in daleč moleče čeljusti. Na hrbtu nosi žival kožno gubo, ki je precej slična plavuti. En eksemplar te redke ribe je že v Pittsburgu v Carnegie-muzeju in s tem se bode bavil učeni svet bolj temeljito, ko se vrne Hasemann.

Slovenci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba
Peter Wernig 52-4

družba z omejeno zavezo v Borovjah, Koroško.
Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Varstvena znamka: „SIDRO“

Sinement Capsici comp.

nadomestek za 38

sidrov - pain - expeller

je vohče priznan kot izvrstno, bolečine tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v. K 1-40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvorne steklenice in skatle z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvorni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlatem levu“
v Pragi
Elizabetna ulica št. 5, nova.

Razpošiljatev vsak dan.

Vina

štajerska, dolenska,
goriška, vipavska,
istrijska, dalmatinska,
jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga 282 52-27

Agro-Merkur

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 3,000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dneva vzdiga.

☛ Kolodvorska cesta št. 27. ☛

Zamenjava in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavčije.

Eskompt in inkasso menic. ☛ Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podr. v Spiljetu in Trstu.

Turske srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 52—53

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.